

РЕЦЕНЗИЯ

НА ТРУДОВЕТЕ НА ДОЦ Д-Р АЛЕКСАНДЪР НИКОЛОВ, ЕДИНСТВЕН УЧАСТНИК В КОНКУРСА ЗА ПРОФЕСОР ПО СРЕДНОВЕКОВНА ОБЩА ИСТОРИЯ В ИФ НА СУ “КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ”

Проф. дин Петър Ангелов

На обявения в ДВ бр 50 от 15.06. 2018 г. конкурс за професор по шифър 2.2. История и археология, Средновековна история за нуждите на Историческия факултет при СУ “Климент Охридски” се е явил единствен кандидат доц.д-р Александър Николов от Катедрата по стара и средновековна история към същия факултет. Той е роден през 1963 г. в Перник .Средното си образование получава в НГДЕК “Св. Константин-Кирил Философ”. През 1989 г. завършва история в СУ “Климент Охридски” със специализация в Катедрата по история на Византия и балканските народи. В периода 1990-1991 г. специализира два месеца във Ватиканския архив в областта на средновековния латински език и латинска палеография. От 1989 до 1994 г. е учител по история в НГДЕК. От 1994 е редовен асистент по средновековна обща история към Катедрата по средновековна история. През 1995 –1996 г. се

е обучавал в магистърска програма в Централноевропейския университет в Будапеща в рамките на Програма на Департамента по средновековни проучвания. През 2004 г. защитава докторска дисертация на тема “Народите на Изтока в трактатите на кръстоносната пропаганда на жанра *De recuperatione Terrae Sanctae*”. През 2007 е избран за доцент по средновековна обща история. Понастоящем е ръководител на Катедрата по стара и средновековна история към ИФ на Софийския университет.

Като се отклонявам от общоприетия ред преподавателската дейност на кандидата за професор да се отбелязва и коментира в края на рецензията считам, че естеството на самия конкурс предполага тази компетенция да бъде представяна на първо място. От представената справка е видно, че в Историческия факултет доц. Александър Николов от дълги години чете основен курс по Средновековна обща история в специалностите Етнология, Архивистика и Археология, както и три магистърски курса. Освен в ИФ доц. Александър Николов е желан лектор и във ФКНФ, където изнася три свободноизбираеми лекционни курса в специалностите „Класическа филология,” „Новогръцка филология” и „Балканистика”. Освен това е чел лекции в специалност „Изкуствознание” в НХА „Николай Павлович”, в специалност „Драматургия” на НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов” и в специалност

„Културология” в ЮЗУ „Неофит Рилски А между 2009 - 2014 е редовен лектор в Американския научен център в Софи Към богатата му преподавателска дейност може да се добави също, че е бил гост преподавател в университети в Белград/2007/, Малта/2009/Лайпциг/2015/ и Будапеща /2017/ Важно е да се отбележи ,че тематиката на изброените лекционни курсове отговаря напълно на научните компетенции на доц Николов и обхващат направления, в които той няколко десетилетия се занимава с изследователска дейност, а именно История на средновековния Латински Запад Средновековните Балкани и Европа, миграции през Средновековието предмодерни идентичности и т.н Изброената богата преподавателска дейност през последните десет години едва ли се нуждае от допълнителен коментар за да ни убеди е, че доц. Александър Николов отдавна е узрял да му бъде присъдена научната и преподавателска длъжност професор Това се потвърждава напълно и от представените от кандидата научни трудове след 2006., които не са участвали в предишни процедури. А това са именно една монография, 42 студии и статии, от които 9 на чужди езици, в наши и чужди издания. Един общ поглед върху споменатата научна продукция дава възможност тя да бъде систематизирана в няколко направления. Първото от тях е историята на кръстоносната идея. С нейното проучване са свързани

статии под номера 5,8,12,15,23,29,39,40 от списъка на представените публикации Ще припомня, че плод на интереса му към кръстоносното движение е излязлата през 2006 г. монография със заинтригуващото заглавие “Вярвай или ще те убия”, с която той успешно се хабилитира. Представената за конкурса за професор монография със заглавие „От Акра до Константинопол , пет средновековни трактати за ислямско –християнските отношения всъщност съдържа пълния превод и коментар на някои от трактатите ,които само частично са използвани в споменатия по-горе хабилитационен труд. Новата монография на доц Николов за пореден път демонстрира неговата отлична класическа езикова подготовка и умение не само да прави точни преводи, но и задълбочено да коментира съдържанието на важни средновековни текстове. Монографията ми дава повод да отбележа ,че за съжаление сред определени научните среди трудът на преводачите и издателите на класически текстове е все още не достатъчно оценен, счита се за второстепен и не особено престижен. Именно с активната си дейност от години за въвеждането на все нови и нови текстове в научно обръщение доц Александър Николов всъщност доказва колко стойностен и необходим за науката е този вид творческа дейност. Същият извод се потвърждава и от едно издание с документи представено в конкурса за професор, в която значително участие взима

доц. Александър Николов. Това е сборникът „Дубровнишки документи за историята на българите XIII-XV в.“

Друг тематичен кръг в проучванията на Ал. Николов обхваща мястото и ролята на различни етноси в историята Средновековна Европа като кумани, монголи, сарацини, турци, цигани, евреи, узи и др. /8,13,14,17,21,25,30,31,32,33,. Балканската тематика е засегната в публикации 1,3,11,14,,26,38, Проблеми от българското средновековие се третират в проучвания / 9,10,,18,18,19,34,35,36./ Сред тези публикации, без да подценявам останалите особено ценя изследването „Параисторията като феномен на прехода „Преоткриването на древните българи”/19/. Статията е написана с дълбоко познаване на фактическия материал, с ясното разбиране на това къде минава границата между науката и любителското отношение към нашето средновековно минало. Особено ми допада сполучливата ирония проявена в оценката на някои „научни” произведения и техните автори. Не случайно от няколко години препоръчвам тази статия да се разглежда от студентите в упражненията по средновековна българска история.

Картината на разнообразната тематика, характерна за изследователската дейност на доц Ал.Николов се допълва и няколко проучвания свързани с проблема за „образа на

другия /2,,3, 28, 41,/ с проблеми на етнологията /6, 31,33,29/ и с въпроси засягащи епохата на българското възрождане /7,9,20,24,,/.От последните заслужава специално отбелязване едно ново колективно издание на историята на Паисий Хилендарски, снабдено с задълбочен коментар на текста от доц Ал.Николов. Накрая , но без да бъдат подценявани трябва да се отбележат и няколко публикации с учебно-педагогическа насоченост 16,37,42.

Запознаването ми с научната продукция на кандидата ми позволи да направя няколко важни извода. На първо място впечатлява широкия диапазон на проучванията и проявеното умение да се откриват интересни теми и да се формулират и решават по оригинален начин съществени проблеми. Това не е особено лесно като се има пред вид огромното научно наследство натрупано в Европейската медиевистика Заслужава специално внимание усилията на кандидата да не се затваря само в рамките на тясна историческа проблематика , но да построява своите изследвания върху една интердисциплинарна, пространствена и хронологическа широта. Допада ми особено подхода на доц Ал.Николов за философско осмисляне на изследваните процеси. Всичко това е съчетано с отличното познаване на научната литература и изворите Проучванията на доц Николов като цяло свидетелстват несъмнено за неговата зрялост като

изследовател , който умее да каже нещо ново без да насилва историческите извори и без да се подава на изкушението да предлага екстравагантни тези. Важно е да се отбележи, че той е положил не малко усилия неговите научни занимания и достижения да станат достояние на широки наши и чужди научни кръгове. За това свидетелства неговата изключителна активност в участието на наши и чужди научни форуми / конференции, симпозиуми ,конгреси, научни срещи и т.н./ От 2006 до 2017 те са общо 44. Извън България той е изнасял доклади на научни форуми в Белгия, Сърбия, Словакия ,Израел, Румъния, Унгария, Русия.Картината на неговата преподавателска и научна активност може да се допълни от факта ,че е участник в пет научни проекти, ръководител е на 7 дипломанти и 7 докторанти . Преводач е на 10 книги, от латински ,английски и немски език Автор и участник е в общо 16 учебника и учебни помагала за периода 1996-2017 г.

В заключение ще отбележа ,че в моя богат опит придобит от участие в научни съвети, атестационни комисии и журита рядко съм срещал толкова безспорна кандидатура за университетски професор , каквато е тази на Ал. Николов. С риск да се повтора мога да изкажа за пореден път удовлетворението си, че не съм се излъгал в своите очаквания за моят ученик от първия випуск на класическата гимназия, а по-късно и мой студент

Александър. Той е наистина един завършен преподавател и отличен медиевист с критичен дух и точен усет за истинските стойности в науката. Призовавам уважаемите членове на Журито да гласуват положително за присъждането на доц. Ал. Николов научната длъжност „професор”.

14 ноември 2018 г.

Проф. дин Петър Ангелов

